

Hermanis Paukšs

ĢENERĀLIS  
(viencēliens)

Darbojas:

BLICS  
ĢENERĀLIS  
SILVIJA

AR AVĪZI UZ SEJAS KRĒSLĀ AIZSNAUDIES ĢENERĀLIS. UZNĀK BLICS.

Blics. Es atvainojos, ģenerāli!...

Ģenerālis (pamostas, ierauga Blicu). Ā... cik noprotu...

Blics. Tūkstoškārt atvainojos par savu nekaunību, bet diemžēl žurnālists bez šīs īpašības nav iedomājams.

Ģenerālis. Jā, jā – Blics, ja nemaldos?

Blics. Jā ģenerāli – jums ir lieliska atmiņa.

Ģenerālis. Kas nu tur par atmiņu – es tieši nupat aizmiglu, lasīdams jūsu rakstu. Es, ticiet man, regulāri sekoju preseī.

Blics. Jūsu atziņšanos kā komplimentu uztvert grūti.

Ģenerālis. Nē, nē – es vienkārši biju mazliet noguris, pats saprotat – ne tik sen atgriezos, neesmu vēl pilnībā aklimatizējies... Acumirkļīti, Blic, cik noprotu, tas ir pseidonīms – mana sieva mums tūlīt atnesīs kaut ko atspirdzinošu...  
Silvij, mīlulīti, atnes mums kaut ko atspirdzinošu – ir atnācis cilvēks no avīzes!

Silvijas balss. Jā, manu varonīt – es jau skrienu!

Blics. Es jums pateicos.

Ģenerālis. Nav par ko. Nevaru taču es izrādīties neviesmīlīgs. Sēdieties, Blic, un atzīstieties, kāds ir jūsu īstais vārds.

Blics. Tas arī ir mans īstais vārds.

Ģenerālis. Vai gribat teikt, ka tā jūs nosauca māte?

Blics. Nē. Man nebija mātes.

Ģenerālis. Kā – nebija mātes? Jūs gribat teikt, ka nezināt savu māti? Ka esat bārenis?

Blics. Nē, tā īsti es negribēju teikt... Mātes, vismaz šī vārda pierastajā izpratnē, man patiešām nav bijis. Tāpat kā tēva. Es tiku mākslīgi radīts. Sintezēts. Ja atceraties – bija tāds gadījums...

Ģenerālis. Jā, jā, jā, jā...

Blics. Protams – tas bija pirmais tāds eksperiments... Neviens neticēja, ka tas var būt rezultatīvs...

Ģenerālis. Jā, jā, jā, jā...

Blics. Bet diemžēl iznāca tā, ka sintētiskais gēns sāka darboties un izveidoja augli.  
Embriju. No kura vēlāk rados es.

Ģenerālis. Jā, jā – tagad atceros!...

Blics. Bet neviens necerēja, ka es vispār kaut cik ilgi dzīvošu, nemaz nerunājot par to, ka mans intelekts varētu kaut attāli līdzināties cilvēka intelektam. Tāpēc arī mani joka pēc nosauca par Blicu.

#### UZNĀK SILVIJA AR DIVĀM GLĀZĒM.

Ģenerālis. Iepazīsties, Silvij – tas ir Blics – viņš pārstāv avīzi. Tā ir mana sieva Silvija, Blic, mans uzticamais draugs.

Blics. Labdien.

Silvija. Labdien, Blic. Ir patiesi patīkami ar jums iepazīties. Vīrs šodien lasīja man priekšā dažus jūsu rakstus. Tīri interesanti.

Blics. Es jums pateicos.

Ģenerālis. Kāpēc tu atnesi tikai divas glāzes, mīlulīt? Blics ir nolēmis rakstīt par manu privāto dzīvi, bet visa mana privātā dzīve esi tu.

Silvija. Es domāju, ka jums traucēšu...

Blics. Nekādā gadījumā, cienītā – tieši šis aspekts ģenerāļa dzīvē lasītājus interesē visvairāk. Kā ar varoni viņi ar ģenerāli jau ir daudz maz iepazinušies.

Silvija. Labi. Tad es aiziešu arī sev pēc glāzes.

#### SILVIJA AIZIET.

Ģenerālis. Manas sirds gaišums... Mans prieks... Vai viņa nav burvīga?

Blics. Neuzdrošinos to noliegt, ģenerāli.

Ģenerālis. Un kādas ir jūsu attiecības ar sievietēm, Blic?

Blics. Nekādas. Esmu impotents.

Ģenerālis. Ā... Atļausit izteikt nožēlu sakarā ar šo faktu... Varu iedomāties, kā jūs ciešat...

Blics. Gluži otrādi, ģenerāli – es nespēju to novērtēt, tāpēc esmu pilnīgi vienaldzīgs.

Ģenerālis. Ak tā?... Nu protams... Cik atceros, šāda veida eksperimenti tagad ir aizliegti?

Blics. Jā. Šai ziņā man laimējās, jo esmu vienīgais sintētiskais cilvēks, pareizāk sakot – vienīgais cilvēks, kas attīstījies, pateicoties sintezētam ģenam.

Ģenerālis. Jā, jā – es atceros – tur bija kāds traģisks notikums...

Blics. Tā var sacīt. Visu grupu, kas nodarbojās ar šo problēmu, apsūdzēja cilvēktiesību pārkāpšanā un dzīvus sadedzināja uz sārta.

Ģenerālis. Jā, šo procesu pārraidīja televīzija.

Blics. Iespējams. Es tad vēl biju pārāk mazs, lai spētu to atcerēties. Mani nez kāpēc nesadedzināja.

Ģenerālis. Dedzināt bērnus – tas būtu pārāk šausmīgi.

Blics. Es arī tā domāju. Turklāt, kā jau teicu, neviens neticēja, ka no manis izveidosies kaut kas tik tuvs cilvēkam.

Ģenerālis. Protams, Blic, protams... Tur jau nāk mana Silvija!... Nerunāsim vairs par to – kas bijis, izbijis...

Blics. Katrā ziņā.

## UZNĀK SILVIJA. APSEŽAS.

Silvija. Nu? Vai tagad jūs mani pratināsīt?

Blics. Jā. Un tomēr – es gribētu sākt ar jautājumu ģenerālim. Vai jūs esat apmierināts ar savu amatu?

Ģenerālis. Nē. Nekādā ziņā.

Blics. Kāpēc?

Silvija. Jūs trāpījāt ģenerālim ļoti sāpīgā vietā, Blic – viņa dvēsele nav radīta tam darbam, kuru viņš veic.

Ģenerālis. Silvijai taisnība. Ja jūs domājat, ka citu civilizāciju iznīcināšana ir patīkams darbs, tad jūs maldāties, Blic.

Blics. Tātad – kas jūs kavē atteikties no šī darba, ja jau tas neiet jums pie sirds?

Ģenerālis. Pienākuma apziņa. Kā lai jums labāk paskaidro?... Redziet – ja nebūtu manis, to nāktos darīt kādam citam... Bet nedomājiet, ka tā ir taisnošanās – ja ne es, tad kāds cits... Tas nav tā, Blic – man ir bail, ka cits ar šo pienākumu varētu netikt galā...

Silvija. Vai jūs zināt kādu, kurš varētu stāties ģenerāļa vietā?

Blics. Taisnību sakot – nē... Bet kāpēc jūs uztrauc fakts, ka jūsu vieta paliktu tukša?

Ģenerālis. Tukša tā nepaliktu... Bet manā vietā nāktu nemākulis... Korekti iznīcināta civilizācija nevar atiebties, bet ievainota – bail pat iedomāties, kas varētu notikt, ja sāktos karš...

Blics. Es saprotu jūs, ģenerāli. Nākamais jautājums – avīzēs, tāpat kā vēstures grāmatās, ir parasts pieminēt jūsu izcilākās operācijas, bet es nekur neatradu pieminētu jūsu pirmo... kauju... ja tā varētu teikt...

Ģenerālis. Kas nu tā par kauju... Nekādu kauju parastajā šī vārda izpratnē vispār nav bijis... Toreiz es biju vienkāršs kosmiskā karaspēka izlūkošanas daļas seržants... Tāpat kā citi mani biedri nodarbojos ar kolonizējamu planētu meklējumiem Visumā... Toreiz uzdūros vienai tādai – tā bija liela planēta... bagāta... Bet, nelaimīgā kārtā, uz tās pastāvēja jau tīri attīstīta civilizācija... Kā jūs zināt, šad tad izdodas Kosmosā sastapties ar civilizācijām, kas reizēm ir pat vienā līmenī ar mūsējo...

Blics. Jā, to es zinu.

Ģenerālis. Toreiz vēl nebija pieņemts tās iznīcināt. Toreiz mēs dibinājām kontaktus... vienojāmies par teritorijām... par savstarpējām attiecībām... Arī es biju nolēmis sūtīt signālraketē ar ziņojumu diplomātiskajam dienestam, bet kaut kā iznāca... Toreiz es vēl biju jauns un maz pieredzējis... Kaut kā iznāca, ka signālrakete ietriecās planētā.. Es tiešām nevaru jums paskaidrot, kāpēc tas tā notika... Skaidrs, ka vainīgas bija kaut kādas novirzes... Signālraketes normālos apstākļos nekādu lielo ļaunumu nevar nodarīt... bet toreiz... Vai varat iedomāties, Blic – tā planēta sasprāga... Jā, sasprāga septiņos gabalos... Izveidojās septiņas planētas... Bagātas ar vērtīgām izejvielām...

Silvija. Es to nespēju iedomāties, Blic! Kā planēta var sašķelties septiņos gabalos? Pie tam – no signālraketes!

Ģenerālis. Jā, jā – no vienas signālraketes!

Blic. Un tā civilizācija?

Ģenerālis. Tā civilizācija aizgāja bojā! Bet protams! Vai varat iedomāties, kas notiek, ja planēta sasprāgst gabalos?... Manu kuģi sprādziena vilnis aiznesa velns zina kur! Vēl šodien nesaprotu, kā man izdevās mājās aizkulties! Tad jau es vēl nezināju, ka planēta ir sasprāgusi septiņos gabalos! To man pastāstīja vēlāk – pēc tam, kad zinātnieki bija ķērušies pie darba.

Blic. Un kāda bija reakcija?

Ģenerālis. Kāda reakcija?

Blic. Kā reaģēja jūsu priekšniecība uz notikušo negadījumu?

Ģenerālis. Paaugstināja mani par virsseržantu.

Blic. Un sabiedrība?

Ģenerālis. Sabiedrība daudz neko neuzzināja. Toreiz tikai kaut kādas baumas paklīda. Bet vai nu mazums visādu baumu paklīst. Zinātnieki pēc izpētes uzskatīja, ka mana rakete tur bijusi nebijusi – esot kāds cits iemesls, jo signālrakete nevar saspridzināt planētu septiņās daļās... Kaut kāda sagādīšanās, saprotat?

Blic. Vai jūs pats arī domājat, ka tā bija sagādīšanās?

Ģenerālis. Sagādīšanās tā, protams, bija, jo es nevēlējos šo planētu iznīcināt... Bet – vai signālrakete, vai kas cits... Neņemot spriest – es neesmu zinātnieks.

Silvija. Es arī bieži domāju par šo notikumu. Man šķiet – signālrakete vienkārši trāpīja kaut kādā viņu arsenālā vai kur tamlīdzīgi... Saprotat?... Tā darbojās kā detonators... Bet planētu septiņos gabalos saplēsa viņu pašu sprāgstvielas...

Ģenerālis. Jā, tā tas varētu būt... Bet zinātnieki tik un tā nebija vienisprātis...

Blic. Vai varat paskaidrot, kāpēc šo notikumu jūsu biogrāfi nekad nepiemin?

Ģenerālis. Redziet, Blic... toreiz vēl nebija likuma, kas paredz citu civilizāciju iznīcināšanu... tāpēc ģenerālštābs uzskatīja par pareizāku šo notikumu nepopularizēt... un valdība šo nostāju atbalstīja... Vispār no šī sprādziena mums atlēca ļoti daudz labumu – pirmkārt, visas septiņas planētas līdz ar noteikto teritoriju ap tām nonāca mūsu rīcībā, jo nebija neviena cita, kas uz tām varētu pretendēt, turklāt visas šīs planētas, kā jau minēju, izrādījās bagātas ar derīgajiem izrakteņiem, pie kam – tie bija viegli iegūstami, jo pēc šāda sprādziena, dabiski, atklājās visi planētas ģeoloģiskie slāņi šķērsgrīzumā.

Blic. Jā, to es saprotu.

Ģenerālis. Vispār – gan ģenerālštābam, gan valdībai iepatikās šāds rezultāts.

Blic. Un tad tika pieņemts likums par citu civilizāciju iznīcināšanu?

Ģenerālis. Jā, sākumā to pieņēma slepeni – par to zināja tikai valdība un ģenerālštābs. Pats par sevi saprotams, ka šāda slepenība bija vajadzīga ne tik daudz attiecībā pret mūsu pilsoņiem, cik attiecībā pret tām kaimiņu civilizācijām, ar kurām mums jau bija zināmi kontakti un konkrētas vienošanās. Skaidrs, ka viņus varētu uztraukt šāds mūsu valdības izdots likums.

Blic. Jā, un pēc tam jūs ķērāties pie mūsu kaimiņu metodiskas iznīcināšanas?

Ģenerālis. Jā. Bet par to jūs varat katrā mācību grāmatā izlasīt.

Blicis. Jā, šīs operācijas man, protams, ir zināmas. Bet mani interesē kas cits – kāpēc tieši jūs tikāt izraudzīts par šādas plašas un sarežģītas iznīcināšanas realizētāju? Turklāt – vienpersoniski. Vai tad ģenerālštābā nesaprata, ka jūsu pirmā... kā jūsu pirmais panākums šai jomā bija nejaušs?

Ģenerālis. Zināja. Ne jau manas kaujas spējas šai izvēlē bija noteicošas. Noteicošais bija kas cits... Redziet – par citiem nevarēja zināt, kā viņi izturēsies pēc svešas civilizācijas iznīcināšanas... Varēja būt visādi... Saprotat?... Bet par mani bija skaidrs, ka es esmu spējīgs mierīgi uz šo faktu reaģēt... Pats par sevi saprotams, ka manu veselības stāvokli pēc šī notikuma rūpīgi un ilgstoši pārbaudīja. Tas izrādījās nevainojams.

Silvija. Viņš man vispār ir nevainojams.

Ģenerālis. Silvija, protams, reizēm mēdz pārspīlēt, bet jā – veselība man ir kārtībā. Es turu slodzes, kas pat stipros salauž.

Blicis. Tātad jūs pēc tam īsā laikā sprīdī saspridzinājāt visas zināmās planētas, uz kurām bija citas civilizācijas...

Ģenerālis. Nē, ne visas. Tikai tās planētas, uz kurām mitinājās civilizācijas, kuras atradās mums bīstamā attīstības līmenī. Tās – jā – tās patiešām tika saspridzinātas dažos mirkļos, jo pats saprotat, kas notiktu, ja kāda no šīm civilizācijām pagūtu atjēgties – tad, pats par sevi saprotams, izceltos karš... Un karš... pats saprotat, kas tas ir par postu un nelaimi...

Blicis. Bet kas notika ar mazāk attīstītām civilizācijām?

Ģenerālis. Ar tām nodarbojās citi.

Blicis. Kā tas bija?

Ģenerālis. Tur iznīcināja tikai iedzīvotājus, planētas atstāja neskartas. Izrakteņi nav vienīgais, kas mums vajadzīgs – uz daudzām planētām bija lieliski rekreatīvie apstākļi – jūras ar smilšainiem liedagiem, sniegoti kalni... meži...

Blicis. Un tagad – varbūt pāris vārdu par jūsu pēdējo operāciju?

Ģenerālis. Godīgi sakot, tā kaut kur līdzinājās pirmajai – tai, kuru nekad vēstures grāmatas nepiemin... Šī arī bija lielu izmēru planēta... Ar augstu attīstītu civilizāciju... Es jums teikšu, ka principā šī civilizācija krietni pārspēja mūsējo... Tāpēc nācās rīkoties ļoti piesardzīgi – vismazākā kļūda varētu maksāt daudz... Vienīgā laime, ka viņi nebija psiholoģiski gatavi bruņotai konfrontācijai, uz šo kārti arī es visu liku...

Blicis. Un?

Ģenerālis. Saspridzināju visu planētu, pirms tur kāds paguva aptvert, kas par lietu. Šoreiz trieciens bija iepriekš paredzēts un aprēķināts, tāpēc planēta glīti sašķēlās četrās daļās, bet visi viņu civilizācijas sasniegumi tika aizslaucīti pie velna!

Blicis. Vai nav gaidāms, ka par šo operāciju jūs saņemsit augstāko dienesta pakāpi?

Ģenerālis. Nezinu. Es pēc tās nekāroju. Tāpat es strādāju, kad biju seržants, tāpat es strādāju tagad, būdams ģenerālis.

Blicis. Un ko šai sakarā domā apburošā Silvija?

Ģenerālis. Protams, ka patīkamāk būt ģenerāļa, nevis seržanta sievai. Tādas jau mēs esam – gribam savus vīrus redzēt uz iespējami augstāka pakāpiena. Bet apprecēju es vienkāršu leitnantu...

Blics. Daudzsološu leitnantu.

Silvija. Viņš mani apbūra.

Blics. Sakiet, ģenerāli, jūsu alga taču atšķiras no seržanta algas?

Ģenerālis. Atšķiras. Bet piemaksas par veiktu operāciju ir pietiekami lielas, lai pamatalgai nebūtu tikpat kā nekādas nozīmes.

Blics. Nu ko – man vajadzētu teikt paldies par sarunu... Bet vēl varbūt par to, kas mūs gaida nākotnē?

Ģenerālis. Atvainojiet, bet par to es neesmu pilnvarots izteikties.

Silvija. Aiznesiet šo puķi jūsu sievai.

Blics. Pateicos, bet man diemžēl nav sievas, Silvij.

Ģenerālis. Blics ir mākslīgs cilvēks. Sintezēts. Atceries, bija tāds gadījums?

Silvija. Jā, tas bija saistīts ar tām dedzināšanām...

Ģenerālis. Jā, bet pēc tam tās nosodīja.

Silvija. Protams – tas bija drausmīgi. Kā viduslaikos. Vai varat iedomāties, Blic – kaut kādas raganu prāvas!

Ģenerālis. Uzredzēšanos, Blic!

Blics. Uzredzēšanos, ģenerāli. Vēlu jums veiksmi!

Silvija. Mēs jums pateicamies. Esiet laimīgs!

BLICS PAKLANĀS UN AIZIET.

Silvija. Man liekas – viņš nav tik neitrāls, cik pieklātos žurnālistam...

Ģenerālis. Viņš ir labs puisis. Saproti taču – viņš ir mākslīgs, bet cik braši turas!... Un galvenais – lai nebūtu kara...